

U.G. 2nd Semester Examination - 2019**SANSKRIT****[HONOURS]****Course Code : SANH/CC-T-III**

Full Marks : 60

Time : 2½ Hours

*The figures in the right-hand margin indicate marks.**Candidates are required to give their answers in their own words as far as practicable.*

1. सरल-सुरगिरा देवनागरीलिप्या च यथेच्छं दश प्रश्नाः समाधेयाः :

2×10=20

- i) 'शुकनासोपदेशः' संस्कृतसाहित्यस्य कस्मिन् भेदेऽन्तर्भाव्यते?
अस्य पाठ्यांशस्याकरग्रन्थः कः?
- ii) 'इत्यतः विस्तरेणाभिधीयसे' इत्यस्य वक्ता कः? सः विस्तरेण किमुक्तवान्?
- iii) बुद्धिः कदा कालुष्यमुपयाति? यूनां दृष्टिः कीदृशी भवति?
- iv) सर्वाविनयानामायतनं किम्? सर्वमुल्लिख्यताम्।
- v) उपदेशगुणाः कुत्र कीदृशमिव सुखेन विशन्ति?
- vi) 'तमलमस्मि नाहमुद्धर्तुम्' इतीदं वाक्यं कुत्रोपलभ्यते? कोऽस्य वाक्यस्य वक्ता?

[Turn Over]

- vii) 'अभ्यासे', 'निष्कलः' चेति पदद्वयस्यार्थः लेख्यः।
- viii) 'विश्रुतचरितम्' इत्यस्य निर्वाचिते पाठ्यांशे कस्य वृक्षस्योल्लेखोऽस्ति?
तत्र कूपपतितः बृद्धः केन प्रकारेणोत्तोलितोऽभवत्?
- ix) विश्रुतचरिते 'पुण्यश्लोकः' कः? पाठ्यांशेऽस्मिन् प्राप्तस्य
जनपदस्य नाम लिख्यताम्।
- x) कः सर्वगुणैः समृद्धोऽपि कस्मिन् विषये नात्यादृतोऽभूत्?
- xi) संस्कृतगद्यस्य प्राचीनतमं रूपं कुत्रास्मायते? गद्यकाव्यस्य
भेदद्वयमुल्लिख्यताम्।
- xii) 'वासवदत्ता' केन विरचिता? कः आसीत् वासवदत्तायाः
प्रेमास्पदम्?
- xiii) भट्टवाणः कुत्र कस्मिन् वंशेऽजायत?
- xiv) पञ्चतन्त्रस्य तन्त्राणां नामानि क्रमानुसारल्लिख्यन्ताम्।
- xv) विद्यापतिः कस्य सभाकविः आसीत्? 'पुरुषपरीक्षा' इति ग्रन्थे
कियन्ति कथाः सङ्कलिताः सन्ति?

2. Write short notes on any four of the following in
Sanskrit or Bengali or English language:

5×4=20

i) Nature of Lakṣmī
लक्ष्मीस्वभावः

अथवा

Identity of Śukanāsa

शुकनासपरिचयः

ii) Puṇyavarmā

पुण्यवर्मा

अथवा

Advices of Vasurakṣita

वसुरक्षितस्योपदेशः

iii) Daṇḍin

दण्डी

iv) Śukasaptatikathā

शुकसप्ततिकथा

v) Ambikāḍattavyāsa

अम्बिकादत्त-व्यासः

vi) Vetālapañcaviṃśatikā

वेतालपञ्चविंशतिका

3. Answer any two of the following. One must be written
in Sanskrit with Devanāgarī Script: 10×2=20

a) Explain any one of the following in Sanskrit
language with Devanāgarī Script: 10

i) इन्द्रियहरिणहारिणी च
सततमतिदुरन्तेयमुपभोतामृगतृष्णिका।

ii) आगमदीपदृष्टेन खल्वध्वना सुखेन वर्तते लोकयात्रा।

- b) 'शुकनासोपदेशः' इति पाठ्यांशानुसारतः 'वाणी बाणो बभूव'
इति बाण-प्रशस्तिवचनं युक्तं न वेति विचार्यताम्। 10
- c) i) विश्रुतचरिते 'कुमारसेवकः' कः? तस्य चारित्रिक-
वैशिष्ट्यमुल्लिख्यताम्। 1+4
- ii) 'तत्तु किल शास्त्रं शास्त्रान्तरानुबन्धि' इत्यत्र किं नाम
शास्त्रं समुद्दिष्टम्? अस्मिन् शास्त्रे केषां कृते कीदृशं कर्तव्यं
वर्णितम् अस्ति?—संक्षेपेनालोच्यताम्। 1+4
- d) 'हितोपदेशः' इति कथाग्रन्थमाश्रित्य कश्चन प्रबन्धः लेख्यः।
10
-

U.G. 2nd Semester Examination - 2019

SANSKRIT

[HONOURS]

Course Code : SANH/CC-T-IV

Full Marks : 60

Time : 2½ Hours

*The figures in the right-hand margin indicate marks.**Candidates are required to give their answers in their own words as far as practicable.*

1. निम्नलिखितानां प्रश्नानां मध्ये कस्यचन दश प्रश्नस्य उत्तराणि संस्कृतभाषया देवनागरीलिप्या च पूर्णवाक्येन प्रदेयानि :

2×10=20

- i) 'ध्रुवमपायेऽपादानम्'—इत्यत्र 'अपायः' शब्दस्य कोऽर्थः? ध्रुवम् पदस्यापि कोऽर्थः?
- ii) अनुक्ते कर्मणि अभिहिते कर्मणि च के विभक्ती व्यवह्रियेते?
- iii) 'कृत्यल्युटो बहुलम्'—अत्र 'बहुलम्' पदस्यार्थः लिख्यताम्।
- iv) 'समानकर्तृकयोः पूर्वकाले'—इति सूत्रानुसारेण कः प्रत्ययो भवति? उदाहरणमेकं दीयताम्।
- v) कृष्णं द्रष्टुं याति—रेखाङ्कितपदस्य प्रकृति-प्रत्ययः निरूपणीयः।
- vi) 'पितृभ्यः स्वधा'—अत्र रेखाङ्कितपदस्य विभक्तिविधायकं सूत्रम् उल्लिख्यताम्।
- vii) सतां गतम्—इत्यत्र 'सतां' पदे का विभक्तिः? 'गतम्' पदस्य व्युत्पत्तिः प्रदर्श्यताम्।
- viii) बालकः चन्द्रं पश्यति वाक्यमिदम् कस्मिन् वाच्ये वर्तते? वाक्यस्यास्य वाच्यान्तरं क्रियताम्।

[Turn Over]

- ix) "सप्तम्यधिकरणे च"—सूत्रेऽस्मिन् च काराद् किं बुध्यते वरदराजमतेन लिख्यताम्।
- x) 'षष्ठी शेषे' - इति सूत्रानुसारेण वरदराजमतेन कुत्र षष्ठी स्यात्?
- xi) 'कृत्याः'—सूत्रस्यार्थः वरदराजमतेन व्याख्यायताम्।
- xii) शिक्षकः पुरस्कारम् प्रदत्तवान्—रेखाङ्कितपदयुगलस्य कारक-विभक्तिविधायकानिसूत्राणि उल्लेखनीयानि।
- xiii) शतृ-शानचौ कुत्र भवतः?
- xiv) सोदाहरणं क्रियार्थाक्रियायाः अर्थः लिख्यताम्।
- xv) क्तवतु-प्रत्ययविधायकं सूत्रं लिख्यताम्। उदाहरणमेकं दीयताम्।

2. Answer any four of the following questions: 5×4=20

- a) Translate into Sanskrit in Devanāgarī script any five of the following with the help of suffixes given within the bracket: 1×5=5
- i) See the moving train. (शतृ)
गमनरत रेलगाडिङिके देख। (शतृ)
- ii) The girl is coming to me crying loudly. (शानच्)
बानिकाटि उछरते क्रन्धन करते करते आमार दिके आसहे। (शानच्)
- iii) Pārijāta is going to watch a drama. (तुमुन्)
पारिजात नाटक देखते बाहे। (तुमुन्)
- iv) I should do this. (ण्यत्)
आमार एटा करा उटिं। (ण्यत्)
- v) He should go there. (तव्य)
तार सेथाने बाओरा उटिं। (तव्य)
- vi) Rāvaṇa is killed by Rāma. (क्त)
राम कर्तृक रावण हत हन। (क्त)

- b) Translate into Bengali or English or Hindi any one of the following passages: 5
- i) छात्रः मेघदूतं पठितवान्। पुस्तकं पठित्वा स श्लोकमेकं लिखितवान्। अनन्तरं च स गीतं श्रुत्वा भोजनं कृतवान्। ततः स शय्यायां शायितवान्।
- ii) अहं मातरं प्रणम्य महाविद्यालयं गमिष्यामि। महाविद्यालयं गत्वा कालिदासस्य रघुवंशम् काव्यम् पठिष्यामि। रघुवंशाख्यस्य काव्यस्य नायकः रघुः, स विक्रमेण बहुन् देशान् जितवान्।
- c) Explain the following sūtra with Varadarāja commentary: 5

कर्तृकरणयोस्तृतीया।

OR

षष्ठी शेषे।

- d) Account for the case-ending-in of the underlined words (any five): 1×5=5
- i) धावतोऽश्वात् पतति।
- ii) मातुः स्मरति।
- iii) वलिं भिक्षते वसुधाम्।
- iv) दुग्धं माधुर्यम् अस्ति।
- v) विप्राय गां ददाति।
- vi) राम! अत्र आगच्छतु भवान्।
- e) Give the resulting forms of the following (any five): 1×5=5
- √ गम् + शतृ; √ कृ + शानच्; √ श्रु + क्तवतु; √ लभ् + क्तः;
√ शास् + क्यप्; √ कृ + ण्यत्;
- f) Re-write the passage in passive voice: 5
- कालिदासः कुमारसंभवं काव्यं रचितवान्। तत्र कुमारः ताडकासुरं

हतवान्। अहं काव्यमिदं मासेन अपठम्। कालिदासः
द्वितीयचन्द्रगुप्तस्य राजसभाम् अलङ्कृतवान्।

3. Answer any two of the following selecting atleast one
from each Group: $10 \times 2 = 20$

GROUP-A

यथेच्छम् कस्यचिदेकस्य प्रबन्धः सुरगिरा देवनागरीलिप्या च
लिख्यताम् : $10 \times 1 = 10$

- i) भारतीयसंस्कृतौ रामायणस्य प्रभावः।
- ii) श्रीमद्भगवद्गीतायाः गुरुत्वम् महत्त्वञ्च।
- iii) आधुनिकसमाजे मुखपुस्तिकायाः (Face book) प्रभावः।
- iv) अधुनातनकाले जलसङ्कटः।
- v) विश्वकापप्रतियोगितायां क्रिकेटक्रीडाक्षेत्रे भारतवर्षस्य स्थानम्।

GROUP-B

Answer any one of the following into Sanskrit or Bengali
or English language: $10 \times 1 = 10$

- i) How many कृत्यप्रत्यय-s are there? Name them. Explain
the principal सूत्र-s of Pāṇini of कृत्यप्रत्यय-s with
examples along with the commentary of वरदराज.

$1 + 2 + 7 = 10$

कृत्यप्रत्ययाः कतिसंख्यकानि? कानि च तानि?
कृत्यप्रत्ययविधायकानि मुख्य पाणिनीयसूत्राणि सोदाहरणम्
वरदराजमतेन व्याख्यायताम्।

- ii) Explain the sūtra 'प्रातिपदिकार्थलिङ्गपरिमाणवचनमात्रे प्रथमा'
with examples and the commentary of वरदराज.

प्रातिपदिकार्थलिङ्गपरिमाणवचनमात्रे प्रथमा—सूत्रमिदम् सोदाहरणं
वरदराजमतेन व्याख्यायताम्।